Arbeidsgruppens forslag januar 2020

Retningslinjer for tillitsvalgte i Legeforeningen – varsling om trakassering

vedtatt av Sentralstyret 14. januar 2020

Innledning

I Legeforeningen er det nulltoleranse for alle former for trakassering eller annen utilbørlig adferd overfor personer de forholder seg til. Det betyr at alle organisasjonsledd i Legeforeningen skal forebygge, håndtere og følge opp trakassering, herunder seksuell trakassering.

Formålet med disse retningslinjene er å beskrive hvordan tillitsvalgte skal opptre, og hvordan Legeforeningen skal håndtere saker der tillitsvalgte ikke følger retningslinjene.

Hvem gjelder retningslinjene for?

Retningslinjene gjelder for Legeforeningens tillitsvalgte, deres personlige adferd generelt og spesielt ved representasjon for foreningen på kurs, møter, reiser og andre arrangementer.

Tillitsvalgt betyr i denne sammenheng enhver som er valgt eller utnevnt til å gjøre en oppgave for Legeforeningens foreningsledd. Dette kan for eksempel være landstyrerepresentanter, sentralstyremedlemmer, styremedlemmer i lokalforeninger, yrkesforeninger, fagmedisinske foreninger og spesialforeninger, og lokale tillitsvalgte på arbeidsplassene. Varamedlemmer omfattes også.

Retningslinjene gjelder i alle sammenhenger der tillitsvalgte representerer Legeforeningen.

Legeforeningen vil at tillitsvalgte skal

- vise respekt for andres meninger og væremåte
- vise respekt for andres privatliv og grenser
- avstå fra alle former for kommunikasjon og handling som kan oppleves diskriminerende og krenkende
- unngå alle former for uønsket intimitet
- avstå fra å forlange eller forvente seksuelle tjenester med løfte om belønning eller trusler om straff/sanksjoner ved avvisning

Hva menes med trakassering?

Det er vanlig å definere trakassering som handlinger, unnlatelser eller ytringer som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdigende eller ydmykende. For å regnes som trakassering må det oppleves som urimelig og uønsket av den som utsettes for det.

Trakassering forekommer i mange varianter, blant annet som mobbing og seksuell trakassering.

Eksempler på handlinger som er trakasserende er:

- Irettesettelse under påhør av andre

- Usynliggjøring
- Latterliggjøring
- Tilbakeholdelse av nødvendig informasjon
- Fordømmelse uansett hva vedkommende gjør
- Påføring av skyld og skam
- Trusler som styrer adferd
- Sårende fleiping og erting

Hva er seksuell trakassering?

Med seksuell trakassering menes enhver form for uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdigende, ydmykende eller plagsom. Det går fram av likestillings- og diskrimineringsloven § 13.

Det er vanlig å skille mellom tre hovedformer for seksuell trakassering:

- *Fysisk*: For eksempel uønsket berøring, klemming og kyssing.
- *Verbal*: For eksempel uønskede seksuelle hentydninger og forslag, kommentarer om kropp, utseende eller privatliv, kommentarer med seksuelt innhold, forespørsler/krav om seksuelle tjenester med/uten løfte om belønning eller trusler om straff/sanksjoner ved avvisning.
- *Ikke-verbal*: For eksempel uønskede nærgående blikk, kroppsbevegelser, visning av seksuelle bilder/objekter, blotting og lignende.

Seksuell trakassering kan være knyttet til makttubalanse. Personer i ledende posisjoner må derfor være særlig bevisst på dette, og ikke misbruke sin posisjon. Tillitsvalgte har et ekstra ansvar overfor de unge og/eller uerfarne medlemmene i Legeforeningen, fordi de kan oppfattes som et forbilde og skal opptre deretter.

Varslingsrutiner

Prinsipper for varsling om trakassering i Legeforeningen

- Alle henvendelser skal tas på alvor
- Alle henvendelser skal tas tak i omgående
- Varsling skal skje uten frykt for konsekvenser
- Det er mulig å være anonym som varsler
- Både den som varsler og den det varsles om skal ivaretas
- Alle henvendelser skal behandles konfidensielt
- Den som varsler skal få tilbakemelding om hva som er gjort innen rimelig tid

Fremgangsmåte

Den som utsettes for, eller er vitne til, trakassering fra en tillitsvalgt i Legeforeningen, oppfordres til å varsle om dette i henhold til punktene nedenfor. Varsler oppfordres til å følge Legeforeningens interne retningslinjer for varsling først dersom det varsles eksternt.

1. Alle som varsler har krav på konfidensialitet. Den som mottar varselet skal informere varsleren om retten til å være anonym. Den som varsler, må i slike tilfeller være klar over at anonymitet kan påvirke hvordan saken blir håndtert videre. Når varslerens identitet ikke er kjent, kan det være utfordrende for organisasjonen å følge opp saken overfor den det varsles om.

2. Varsel om en tillitsvalgt skal gis til overordnede tillitsvalgt, som for eksempel hovedtillitsvalgte/ foretakstillitsvalgte eller leder i yrkesforeningen. Der saken er særlig alvorlig eller andre forhold tilsier det, kan vedkommende varsle direkte til Legeforeningens varslingsutvalg, se punkt 5.

3. Fremgangsmåten ved varslingen skal være forsvarlig. Varslingen skal skje muntlig eller skriftlig (brev, epost, tekstmelding med mer).
4. Personen som mottar et varsel, skal undersøke saken og vurdere hva som skal gjøres. Personen skal også informere Legeforeningens president og generalsekretær. Dette skal skje så raskt som mulig etter at varselet er mottatt. Dersom saken er særlig alvorlig eller sakens karakter tilsier det kan saken deretter bringes inn for Legeforeningens varslingsutvalg, se punkt 5.

5. Legeforeningens varslingsutvalg består av generalsekretær og fire medlemmer med vara oppnevnt av Legeforeningens sentralstyre etter forslag fra yrkesforeningene. Oppnevninger gjøres for en toårsperiode som starter 1. november i oddetallsår. Varslingsutvalget bistås av sekretariatet ved Avdeling for jus og arbeidsliv.

   Oppfølgingen av varselet er avhengig av hvilke forhold varselet gjelder. Utvalgets medlemmer skal vurdere sin habilitet i hver enkelt sak. Varslingsutvalget har taushetsplikt, og må behandle saken konfidensielt. Ved behov for ekstern bistand kan helsepersonell, meklingstjeneste eller advokat bli kontaktet.

6. Varslerens identitet er fortrolig informasjon. Alle som mottar eller håndterer et varsel har taushetsplikt. Varslingssaken, inkludert varslerens identitet, skal ikke være kjent for flere enn det som er absolutt nødvendig for å håndtere varselet.

7. Den det varsles om har rett til å bli informert om saken, og å uttale seg om innholdet i varselet. Begge parter i saken skal få uttale seg. Den det er blitt varslet om har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i anklagene og grunnlaget for disse. Begge parter er pliktige til å bidra med å opplyse saken.

8. Varsler skal få informasjon om hva som har blitt gjort med varselet, og begge parter vil motta informasjon når saken er ferdigbehandlet. Varsler har ikke krav på å vite om og eventuelt hvilke tiltak som gjøres/ anbefales.

9. Styret i den organisasjonen som har oppnevnt tillitsvalgte skal orienteres om varselet. Informasjonen skal omfatte hva det har blitt varslet om og hva undersøkelsen av saken har vist. Styret skal behandle informasjonen konfidensielt.

Konsekvenser for tillitsvalgte

Forutsetningen for å være tillitsvalgt i Legeforeningen, er at vedkommende har den nødvendige tillit for å inneha vervet.

Legeforeningens sentralstyre kan gi medlemmer som har vist "uverdig opptreden" en irettesettelse. Det følger av Legeforeningens lover § 2-6. I alvorlige tilfeller kan sentralstyret ekskludere medlemmet.

Seksuell trakassering kan i enkelte tilfeller være straffbart. Om trakasseringen er straffbar vil være avhengig av om handlingen oppfyller vilkårene for straff.

Tillitsvalgte fra en yrkesforening kan bli løst fra vervet

Tillitsvalgt som ikke skjøtter sine oppgaver etter instruks eller avtale, eller som opptrer illojalt i forhold til foreningens lover og/eller vedtak, kan løses fra sitt verv etter henvendelse fra et enkeltmedlem eller på eget initiativ. Vedtak om dette treffes av styret i yrkesforeningen. Dette følger av valgregler og instrukser for den Norske legeforeningens tillitsvalgte § 1.7. Vedkommende tillitsvalgt skal ha mulighet til å uttale seg før vedtak treffes. Avgjørelsen kan ankes til Legeforeningens sentralstyre.